

Відгук офіційного опонента

на дисертацію Люсик Галини Іванівни «Народне декоративно-прикладне мистецтво Опілля і бойківського Підгір'я кінця ХІХ - ХХ століття (типологія, художні особливості, порівняльний аспект)», подану на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.06. - декоративне і прикладне мистецтво

Незважаючи на загальний характер фраз, з яких розпочинається текст дисертації, їх зміст видається цілком доречним. Справді, кожен історико-культурний регіон України, як пише автор дисертації, має свої творчі традиції, свою мистецьку самобутність. Опілля і бойківське Підгір'я - не виняток. Неможливо не погодитись також і з міркуваннями, які автор дисертації висловлює з приводу доведення актуальності теми. Дане дослідження, пише автор, є актуальним тому, "що зазначена територія найменше вивчена у порівнянні з сусідніми Гуцульщиною, Покуттям і Поділлям". Але ж це не доведення актуальності. Це - констатація факту. Принаймні, з формальної точки зору. У необізнаного читача можуть виникнути природні запитання: а чому ця територія найменше вивчена? А може вона не заслуговує на увагу дослідників? А може вона нецікава за якістю творчої продукції? Словом, маємо типовий для аспірантських дисертацій випадок: непереконливе доведення актуальності теми.

Звісно, коли автор розпочинала роботу над дисертацією, війни на сході України ще не було. Але завжди було відомо про посягання Росії на незалежність України, про її політику приниження і навіть невизнання творчих досягнень українського народу. Саме тому сьогодні важливо знати про реальний стан народного мистецтва в Україні, про його своєрідність і багатство. Саме тому своєчасною, тобто актуальною є тема дослідження, тема, що спрямована на висвітлення надбань національного народного мистецтва а, зрештою, на утвердження української культури і мистецтва.

Ще один аргумент на користь актуальності теми. Цивілізований світ переживає сьогодні процес тотальної глобалізації, грубого і безцеремонного змішування регіональних та національних культур во ім'я ідеї їх уніфікації та нівелювання на догоду окремим націям чи імперіям. В результаті, з обличчя землі зникають осередки унікальних культур, культурних надбань цілих народів, цивілізацій. Достатньо згадати у цьому зв'язку історичний досвід становлення і розвитку імперій та наддержав в Північній та Південній Америці, Європі та Азії, насамперед, США, Росії та СРСР.

Таким чином, йдеться про проігноровану автором дисертації можливість широкого бачення контексту формулювання актуальності, про вихід за межі вузькопрофесійного тлумачення теми.

Вказуючи на можливість розширення контексту дослідження, ще раз

повернемо до питання про художню своєрідність регіональних культур, з якого розпочинається текст роботи. Отож, йдеться про можливість поширення критерія художньої своєрідності на міжнародний рівень. Не тільки регіони, але й країни, нації в цілому, хочуть мати своє обличчя, бути своєрідними за ознаками культури на фоні світового співтовариства. Мова, одяг, пісенна творчість, і т.п. – все це – конкретні форми, через які реалізується ідея своєрідності, ідея власного обличчя.

Висловлюючи вищенаведені міркування, все ж зазначимо: це, строго кажучи, не зауваження, а саме міркування. Тому, зробимо «скидку на молодість» дослідниці і визнаємо обґрунтування нею актуальності теми мінімально достатнім, тобто таким, що при мінімумі словесних засобів дає достатньо повне уявлення про актуальність.

Тепер коротко про інші характеристики дисертації. Мета, згідно з текстом, «полягає у визначенні мистецької своєрідності поширених видів народної декоративної творчості...» Проте очевидно, що даним формулюванням означена не мета, а супутній результат роботи, який є неминучим для мистецтвознавчого дослідження.

Задля справедливості відзначимо чіткість і ясність постановки автором завдань дослідження, які лягли в основу структуризації роботи і формулювання назв розділів та підрозділів. Не викликають запитань пояснення автором предмета, об'єкта, часових та географічних меж дослідження, а також пояснення новизни та всіх інших обов'язкових характеристик роботи.

Вступна частина дисертації забезпечує необхідну підготовку читача до подальшого сприйняття дослідження.

Переходимо до змісту основної частини роботи. Вона складається з п'яти розділів, що цілком в межах норми. Звертає на себе увагу детальне структурування тексту. Цьому є пояснення. Дисертація має описовий характер. Автор дисципліновано дотримується логіки послідовного прочісування матеріалу, від її пильного ока не сховалось, здається, ніщо, що є об'єктом народного мистецтва. Вона демонструє надзвичайну ретельність в ході аналізу історіографії і джерел дослідження. В першому розділі розглядається також методика дослідження. Як правило, саме методика виявляє ще одну (крім питання актуальності) «ахіллесову п'яту» у дослідників-початківців. Треба віддати належне дисертантці. Вона зуміла практично уникнути штамів і представити вельми вишукане пояснення методики. Разом з тим наштовхуємося на давно знайомі вирази, які перекочовують із дисертації в дисертацію протягом багатьох років. Зокрема, читаємо: «Методологічною основою... є принцип історизму, типології і системності...» Зате згодом знову отримуємо позитивне враження, ознайомившись із списком місць збору польових матеріалів протягом 2008 – 2012 р.р., який конкретно засвідчує високу цінність проробленої автором роботи і пріоритетність результатів.

Як вже зазначалось, розділи дисертації містять послідовне дослідження всіх культивованих на території Опілля і бойківського Підгір'я різновидностей

народного мистецтва. Зокрема, другий розділ присвячений вивченню ткацтва, вишивки та компонентів традиційного одягу, у третьому йдеться про художнє деревообробництво та плетіння з природних матеріалів, у четвертому – про гончарство, каменярство і художній метал, у п'ятому – про витинанки і писанки. Впродовж всього дослідження, викладеного у вищеназваних розділах, автор зберігає відповідальність, намагання до всеохоплюючого відображення матеріалу, до адекватної оцінки художніх особливостей об'єктів. Зважаючи на позитивні індивідуальні якості дослідниці, про які вже згадувалось, які проглядаються в процесі прочитання тексту, враховуючи при цьому ґрунтовність аргументації наукових міркувань, є всі підстави визнати **достовірними** викладені в тексті дисертації твердження та тлумачення, а також результати дослідження. Дисертантка зводить всі результати до дванадцяти пунктів, зміст яких подає у висновках. Можливо, дещо бракує лаконічності при формулюванні висновків. Однак це не знижує їх наукового значення. Автор опонованої роботи виконала всі поставлені на початку завдання дослідження і подала до захисту цільну і довершену наукову дисертацію, яка за формою і змістом відповідає всім діючим вимогам. До основного тексту додається список літературних джерел, а також ілюстрований додаток, який ефективно доповнює текстові викладки і сприяє формуванню максимально повної картини про народне декоративно-прикладне мистецтво досліджуваного регіону. На жаль, ілюстрації подані у чорно-білому варіанті. Безумовно, це не сприяє повноцінному сприйняттю народних мистецьких виробів, для художньої якості яких колір має фундаментальне значення.

На підставі вищевикладеного приходимо до головного висновку: автор дисертації Лосик Галина Іванівна заслуговує на присвоєння їй вченого ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.06. – декоративне і прикладне мистецтво.

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства,
професор кафедри дизайну
та основ архітектури
Інституту архітектури
НУ «Львівська політехніка»

/Боднар О. Я./

Львівський національний
університет ім. Василя Стефанива
Ф. ІДОР № 03.02.01.1251
16. 06. 2016